

СМЕРІКАНИЧ Ігор Євгенович

Київський інститут Національної гвардії
України

РОЗВІДКА ТА МАСКУВАННЯ НА ПОЛІ БОЮ

В умовах сучасного бою питання інформаційного забезпечення та захисту власних підрозділів від виявлення стає надзвичайно важливим. Розвідка та маскування – це два нерозривно пов’язаних складники, що гарантують успішне ведення бойових дій. Розвідка дає змогу виявити ворога, його задуми та слабкі місця, тоді як маскування – унеможливити це саме щодо власних сил.

Головна мета розвідки – забезпечити командування достовірною та своєчасною інформацією для ухвалення рішень.

Основні завдання розвідки:

- виявлення противника, його кількості, складу та розташування;
- з’ясування характеру оборони або підготовки до наступу;
- вивчення місцевості, шляхів, перешкод, об’єктів інфраструктури;
- спостереження за змінами у бойовій обстановці.

У військовій справі розвідка ділиться на кілька основних видів, залежно від джерел інформації, способів її отримання та засобів, котрі при цьому використовуються. Кожен вид розвідки виконує свою роль у загальній системі інформаційного забезпечення військ і має свої плюси та мінуси.

Наземна розвідка. Це один із найпоширеніших та найстаріших видів розвідки. Вона здійснюється безпосередньо особовим складом – спостерігачами, розвідгрупами, патрулями, бойовими машинами розвідки.

Наземна розвідка особливо ефективна в ближньому бою, у складній місцевості (ліси, міста, гори).

Повітряна розвідка. Проводиться з використанням літальних апаратів: безпілотників, гелікоптерів, літаків. Сучасні армії активно застосовують БПЛА

(безпілотні літальні апарати) завдяки їх високій мобільності, здатності діяти у важкодоступних районах та без ризику для життя особового складу.

Повітряна розвідка дозволяє швидко отримувати огляд великої території, виявляти позиції противника, техніку, переміщення.

Радіоелектронна розвідка (РЕР). Це розвідка, що ведеться шляхом перехоплення, аналізу та дешифрування сигналів зв'язку противника. Дозволяє виявити командні пункти, маршрути пересування, бойові завдання. РЕР є незамінною в сучасних умовах, де активно використовуються засоби зв'язку, GPS-навігації та управління вогнем. Здійснюється шляхом використання агентів або місцевого населення. Застосовується переважно в тилу ворога або в зонах, де активно діють партизанські чи диверсійні групи, може давати унікальну інформацію, недоступну технічним засобам.

Організація розвідки в сучасних умовах базується на низці ключових принципів, які гарантують ефективність її діяльності. Ці принципи – це основні правила, яких дотримуються при плануванні, веденні та забезпеченні розвідки з метою досягнення найбільшої інформованості командування про супротивника, місцевість і інші фактори бойового простору.

Безперервність розвідки. Розвідка повинна здійснюватися постійно – до, під час і після виконання бойових завдань. Це забезпечує командування актуальною інформацією про обстановку, дозволяє оперативно реагувати на її зміни.

Цілеспрямованість. Розвідка не може бути хаотичною. Вона ведеться згідно з завданнями командування, яке визначає об'єкти, напрямки й обсяг потрібної інформації. Розвідка має чітко відповідати потребам керування боєм.

Своєчасність. Інформація, отримана розвідкою, має надходити вчасно, щоб її можна було використати для прийняття рішень. Навіть точні відомості, отримані із запізненням, можуть втратити цінність.

Точність і достовірність. Розвід дані мають бути максимально точними, перевіреними та надійними. Поширення помилкової інформації може призвести до неправильних рішень, втрат чи провалу операцій.

Комплексність. Ефективна розвідка використовує усі доступні засоби і способи: наземні, повітряні, технічні, агентурні тощо. Комплексний підхід дозволяє отримати повнішу картину.

Конспірація (прихованість). Організація та ведення розвідки мають бути таємними, щоб уникнути викриття, втрати переваги або зриву операції. Особливо це важливо для агентурної чи спеціальної розвідки.

Активність. Розвідка не повинна бути пасивною. Вона має передбачати ініціативу, проникнення в глибокий тил противника, використання сучасних технологій та методів збору даних.

Координація і взаємодія. Розвідувальні підрозділи повинні взаємодіяти між собою і з іншими структурами (наприклад, з артилерією, авіацією, штабом). Це дозволяє уникнути дублювання зусиль і забезпечує кращу ефективність.

Дотримання принципів організації розвідки є запорукою успішного збору, аналізу і використання розвідувальної інформації. Вони допомагають підтримувати бойову готовність, забезпечують перевагу над противником і зменшують ризики при веденні бойових дій.

Маскування як метод боротьби з розвідкою противника.

Маскування – це активний метод протидії як технічній, так і візуальній розвідці противника, включно з аеророзвідкою, супутниковим спостереженням, радіоелектронною розвідкою тощо.

Маскування в умовах сучасної війни.

Сучасні технології, такі як дрони, супутники, тепловізори, радары, значно підвищили можливості розвідки. Тому й маскування повинно вдосконалюватися, зокрема:

- використання електронного маскування (заглушення сигналів, захист інформації);
- створення макетів техніки з імітацією теплових, радіо- й візуальних ознак;
- часта зміна позицій, переміщення в нічний час;
- залучення засобів кібератак та інформаційної війни для дезінформації.

Маскування – це невід’ємна складова захисту від розвідки противника. Грамотне маскування: зберігає життя особового складу, зменшує ризик вогневого ураження.

Таким чином, ефективне маскування – це не лише захист, а й наступальний інструмент, що дозволяє вести війну на вигідних умовах, залишаючись «невидимим» для ворога.

Співвідношення та взаємозв'язок розвідки й маскування це два процеси які взаємодоповнюють один одного. Розвідка допомагає виявити ворога, але також і з'ясовує, як добре замаскований він є. В свою чергу, грамотне маскування здатне зірвати розвідувальні зусилля противника. Ефективне командування полягає у вмінні правильно поєднувати розвіддані з діями по маскуванню. Це дозволяє вводити противника в оману, збільшує ефективність бойових дій та зберігає боєздатність військ. Розвідка та маскування – критично важливі компоненти тактики сучасного бою. Їх грамотне використання дозволяє досягати успіху навіть у чисельно нерівних умовах. Безперервна розвідка дає змогу знати про дії ворога, а якісне маскування – зберегти перевагу та несподіваність власних дій. У сучасному бою, особливо за умов використання високотехнологічних засобів спостереження, ці елементи набувають виняткового значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Воєнна енциклопедія / за ред. Г. П. Єфремова. – К. : Наукова думка, 2010. – 624 с.
2. Пашко, П. М. Основи військової розвідки : навч. посіб. – Х. : ХНУПС, 2021. – 156 с.
3. Маскування військ: сучасні методи і засоби : метод. рекомендації / Міноборони України. – К. : НУОУ, 2021. – 52 с.
4. Доктрина інформаційної безпеки України : затверджено Указом Президента України від 25.02.2017 №47/2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017>.
5. Ткаченко, В. С. Інформаційна війна та способи протидії / В. С. Ткаченко // Збірник наукових праць ЦНДІ ЗСУ. – 2022. – Вип. 2. – С. 112–120.